

KARACADAĞ

14

KARACADAĞ

Diyarbakır Halkevi Tarafından ayda bir Çıkarılır

Millî Şefin Nutukları

İstanbul Üniversitesinin kıymetli mensupları ;

İstanbul gelişimde beni mahabetle selamladınız. Bugün de üniversitenin , müesseselerinde yakından gördüğüm memleket ve millet için ümitlerle dolu olan çalışmalarında bende iyi intibalar bıraktı. Size teşekkürlerimi ve takdirlerimi söylemek isterim. Bilirsiniz ki Cumhuriyet , İstanbul üniversitesinin mükemmel olmasını , rejimin ilk gününden itibaren emel edindi. Muhtelif istikametlerde samimi gayretlerden sonra üniversitenin bugünkü şekli teessüs etmiştir. İlim seviyesinde ve tedrisat malzemesinde, İstanbul üniversitemizin kıymetine umumi olarak güvenebiliriz. Cumhuriyet hükûmeti, yeni Ankara üniversitesini tedricen meydana getirirken İstanbul üniversitesinin eksiklerini de durmadan tamamlamaya çalışacaktır.

Fakat , asıl mühim olan nokta üniversite mensubu talebemin istikbal için verdiği teminattır. Kız ve erkek üniversiteli arkadaş-

larımız çalışkanlıkta , idealde, ahlak ve karakterde , Türkiye'nin sağlam istikbaline en inandırıcı delil olmak mevkiindedirler. Dikkat ediyormusunuz, talebelerimizin meziyetlerinden bahsederken zekâ ve istidatlarından , yani daha ziyade fitri olanlarından, bahsetmedim. Çünkü, bu meziyetlerin daime bol bol talebemizde mevcut olduğu malumdur. Bugünkü medeniyette asıl lazım olan ve bir iki asırdanberi bilhassa ihmal ettiğimiz temel ve hassa , muntazam metodik, yorulmak bilmez çalışmak kabiliyetidir. Onun için üniversitelilerimizin çalışkanlığı , benim için çok kıymetli bir hassadır. Hocalardan ve talebelere bilhassa rica ettiğim nokta da, budur.

Bizim Ideallerimiz:

Gene talebenin idealist olması vatanın istikbali için büyük bir temeldir. *Bizim ideallerimiz, vatan ve millet hizmetinde toplanır.* Her meslekte yetişen üniversiteli için, Türk milletine ve Türk vatanına hizmet edecek faydalı unsur olmak

ideali, bütün çalışma hayatına hakim olmak lazımdır. Cumhuriyet Türk milletine, millî devleti ve yeni cemiyeti temin etti. Bu iki esas ile Türk milleti, insaniyet ailesinde kıymetli bir varlık vaziyetini almıştır. Bu vaziyet, ancak, temiz idealle yetişen genç nesillerin karakter kuyvetleriyle muhafaza olunur, yükselebilir. Bilmenizi isterimki Ahlâk ve karakter sağlam olmadıkça, cemiyette, esaslı bir hizmet görmeye imkân yoktur. Cemiyetin kudret ve ehemmiyeti vasatî ahlâk ve karakterinin kıymetine, her faktörden ziyade bağlıdır.

Türkiye'nin istikbali :

Genç Üniversiteliler ;

Moraliniz ve karakteriniz, büyük Türk milletinin yüreğini ümitlerle dolduracak güzel örneklerle kendini göstermektedir. Türkiyenin istikbali üzerine teşhis koymak isteyen yabancılar, tahsil çağında bulunan gençlerimizin ahlâk ve karakterindeki sağlamlıktan ders almahdrlar.

Bu toplantıdan istifade ederek İstanbuldaki sayın vatandaşlarıma da teşekkür etmek istiyorum. Vatandaşlarım, üç dört gündür, muhabetli muhitlerinde beni baharlı etmişlerdir. Bir bakışta sade görünen mevzulara temas ederken istifade edebilmemi temin edecek ciddi bir dikkat ve samimiyet göstermişlerdir. Halkımızın her tabakasıyla memleketin her köşesinde doğrudan doğruya aradığım bu temaslar benim için çok istifa- deli, hatta çok zevkli bir usuldür.

Vatandaşlarla memleket meselesini görüşmek

Küçük, büyük meselelerin benim önümde ortaya dökülmesinde ve imkân derecesi üzerinde hayalata kapılmaksızın, millet dertlerinin açıkça mutalea edilmesinde halk idaresinin büyük nimetini bulurum. çok defa, konuşulan şeyler, zaten bilinen şeylerdir. Bununla beraber, aynı şeyin muhtelif muhitte muhtelif vatandaşlar tarafından söylenmesinde bile bir istifade vardır. Sonra bazan hiç istifade olmayan köşelerde, insan yeni meselelerin vücudünden haberdar olur. İnanılmayacak kadar ufak tedbirler, millet için büyük faydalar temin edecek hizmetlere fırsat verir. Bu uzunca esbabı mucibe ile anlatmak istiyorum ki, vatandaşlarımla yakından memleket meselelerini görüşmek benim için şuurlu bir zevktir.

Bütün vatandaşlara hitap

Sevgili Vatandaşlarım ;

Şimdi, İstanbul üniversitesinden bütün vatandaşlarıma hitap ediyorum. Memleketimizin, Büyük millet meclisinin yeni seçiminin başında haiz olduğu kıymet ve kudret, göz kamaştırarak bir vaziyette bulunuyor. Türk milleti, her türlü nifak tesirlerinden uzak ve salim bir birlik ve beraberlik havası içinde kendini göstermektedir. insaniyetin geçirdiği buhran içinde bir çok milletler, ufuktaki hadiseler, bilhassa kendi içlerindeki nifak ve zaafattan dolayı, ıstırapla bakıyorlar. Türk milleti, beynelmîl siyasetin yarın için beklenmedik hadiseler hazırlaması ihtimali karşısında, her türlü ni-

faktan masûn ve müteneffir bir halde , kendine güvenir vaziyettedir. Milletler için en büyük kuvvet, her silahtan keskin, her kudretten üstün en büyük kuvvet, kendi evlâdları arasındaki birlik kuvvetidir. Bilhassa nüfusları çok milletlerin henüz insaniyet ideali için istikrar bulmamış haris siyasetleri karşısında, nüfusları daha az milletlerin başlıca dayanacakları kuvvet, kendi içlerindeki , kendi aralarındaki nifaksız beraberlik kudretidir. Memleketimizin hali bu bakımdan çok kuvvetli ve çok ümitlidir. Kırk elli senenin türlü nifaklarını, türlü tecrübesizliklerini ve felaketlerini okumuş ve içinde yaşayarak geçirmiş olgun bir siyaset neslimiz var ki yeni yetişen nesillerimizi, siyasetin zehirlerinden koruyarak, onlara, Türkiye'ye uygun olan en iyi siyasi muâşeretin hem örneğini hem terbiyesini vermek mevkiindedir. Gerek matbuatımızda ve gerek siyaset adamlarımızda gördüğüm hal ve mesleğin istikbal için çok ümit verici olduğunu vatandaşlarımızın önünde zikretmek benim için hakikî bir zevk , samimi bir sevinçtir.

Cümhuriyet Halk partisi

Aziz vatandaşlarımız

Cümhuriyet Halk Partisi, şimdiden memleketin bütün menfaatlerini ve bütün evlatlarını kucaklayan bir siyasi aile haline gelmiştir.

Vatandaşlar büyük partinin teşkilatı içinde , her türlü hizmet ve inkişaf imkânını bulmaktadırlar. Partinin bu mahiyeti, istikbalde daha ziyade kendini göstrecektir. Eveelâ, halkevlerinde , memle-

tin içtimai ve kültürel sahalarında memlekete hizmet etmek için istidatlı vatandaşlardan geniş mikyasta hizmet istiyeceğiz. Sonra, parti teşkilatında, memleketin siyasi terbiyesi ve inkişafı için, vatandaşlarımız geniş hizmet sahaları bulacaklardır. Diyebilirimki gelecek intihaplardaki mebus namzedleri halkevlerinin ve partinin dört senelik faaliyeti esnasında kendi kendilerini kolaylıkla göstermiş olacaktlardır. Vatandaşlarımız, bilirler ki bir siyasi partinin yüksek idaresi tarafından, müntehiplere , namzet gösterilmesi tabii bir şeydir. Bizim Ananemiz de böyledir. Bununla beraber, namzetlerin halkla temasını daha ziyade artıracacağız. ve riyaset divanının takdiri ile parti teşkilatının takdirini daha yakından birbirile temasa getirecek usulleri şimdiden tecrübe ve tekâmül ettireceğiz.

Aziz vatandaşlarımız

Halkçı bir idarenin bütün yüksek ve ilerî tekâmülleri siyasi hayatımızda mütemadiyen tahakkuk ettirecektir. Milletlin mürakabesi idare üzerinde hakikî ve filî olmadıkça ve böyle olduğuna milletçe kanaat edilmedikçe, halk idaresi vardır denilemez.

Büyük millet meclisi

Onun için, Büyük Millet Meclisinin vazife ifa etmesi en ufak bir tereddüde mahal vermiyecek bir selâbette olacaktır. Büyük Millet Meclisi milletin dahili ve harici bütün emniyetlerinin hakikaten kudretli ve uyanık teminatı olacaktır. Büyük Millet Meclisi, milletin menfaat ve ideallerini hakikaten temsil eden bir millet hülâ-

sası vaziyet ve itibarında bulunacaktır, Onun için , onun teşekkülünde ve onun çalışmasında hepimizin en temiz gayretlerimiz mündemiç bulunacaktır . Geçmiş meclisler istiklâl zaferinin kazanılmasında ve on beş senedir iftihar ettiğimiz bütün icraatta başlıca mesnet ve kudret olmuşlardır. Geçmiş Büyük Millet meclislerini , milletimiz tarihimiz hürmetle yadedecektir. Bizim büyük millet meclisinin yeni intihabı vesilesiyle onun vasıflarından ve vazifelerinden yeniden bahsetmemizin sebebi, ona millet hayatında yeni bir tekâmül temin ettirmek içindir. Şüphe yoktur ki , bugün istikrar bulmuş bir millî varlıktan ve feyizli inkılaplarla teşekkül etmiş yeni cemiyetin emniyet ve huzurundan bahsedebilmemiz , onbeş senelik Atatürk idaresinin müsbet neticesi olarak mümkün olmaktadır. Atatürk'ün ebedî adını hep beraber yüreklerimizden taşan sevgi ve tazim hisleriyle yadedelim, Onun hatırasına karşı samimiyet tezahüratımızla yeryüzü göklere kadar bir daha çınlasın..

Halk idaresi

Aziz Vatandaşlarım

Biz, halk idaresinin , milletimizin bünyesine ve arzusuna en uygun geldiği kanaatindeyiz. Halk idaresinin en nazık tarafı, bunun anarşiye ve zora meydan vermesini tanzim edebilmektir. Çünkü gerek anarşi , gerek zor , halk idaresinin muhitinde külfetsizce dolaşabilen ve o idareyi kökünden tahrip etmeye istidatlı olan hastalıklardır. Bu hastalıklara karşı, yetişmiş vatan avlâdlarının kâfi derecede olgun ve yurt düşünür

ölmalarıyle mukavemet edilebilir. Büyük Millet Meclisinin bünyesinde ve şuurundaki tenasüd ve vatanın yüksek emniyetini muhafaza kaygusu, teminatların en başında olmalıdır. Görüyorsunuz ki , halk idaresinin feyizli hizmetlerini tahakkuk ve tekâmül ettirebilmek için de kıymetli şartlar vardır.

Sevgili Vatandaşlarım

Yeni seçim başında , hükümet programının ve icraatının çerçevesi haricinde olan bir iki noktadan aziz memlekete hitap etmek istedim. bütün dünyanın dikkatli gözleri önünde, birlik ve beraberlik kütlesi gösteren kudretli Türk milleti, kendine ve idaresine itimadını göstermek için yeni bir fırsat bulacaktır. Hep beraber bu imtihandan şerefle ve muvaffakiyetle çıkacağımıza eminim. ,,

Halkevleri Yedinci Yıldönümü Münasebetiyle

Dr. Refik Saydam

Cumhuriyet Halk Partisi Umum Reis Vekili Başbakan Dr. Refik Saydam'ın Halkevlerinin yedinci yıldönümü ve 158 Halkevinin açılış töreninde Ankara Halkevinde söylemiş olduğu değerli nutkunu aynen sahifelerimize alıyoruz :

"Çok sayın dinleyicilerim;

İnkilâbımızın güzel ve faydalı başarılarından biri de Halkevlerinin açılmış ve işletilmiş olmasıdır.

Bu gün, bu güzel başarının yedinci yıl dönümünü kutluyoruz.

Bütün varlığımızı yeni bir hayat ve yeni bir istikamete götüren Kemalist inkilâbın, milletin benliğine sindirilmesi için C. H. Partisinin 1931 de toplanan üçüncü büyük kongresinde kurulları kararlaştırılan Halkevlerinin gereken hazırlıkları yapıldıktan sonra 1932 de 14 tanesi açılmıştı. Her yıl vilâyetlerimizin ve mahallî parti ve öğütlerimizin gayret ve yardımlarıyla yenileri, ve bu saatte de 158 tanesi daha açılmak suretile bu gün Halkevleri'mizin sayısı 367 yi buluyor.

Bu saatte, memleketin her bucağında açılmış Halkevleri'mizin 7 nci yıl dönümlerini kutlarken, aynı zamanda da yeni açılan Halkevleri'mizin çalışma sahasına girmiş olmalarını zevk ve sevicele tes'it ediyoruz.

Zaten bütün Türkiye yıllardan beri büyük bir Halkevi manzarası

arzeder. Milli Şef İsmet İnönü, en büyük vazifeyi üzerine aldığı ilk günleri köylünün ve halkın arasında geçirmekle, memleketin her köşesine yeniden bir Halkevi manzarası vermiş oldular.

Halkevlerinde vazife alan, aldığı vazifenin şerefi kadar mesuliyetini idrâk etmiş olan idealist arkadaşlara buradan, memleket ve millet huzurunda, teşekkür ve takdirlerimizi sunmayı bir borç bilirim.

Halkevinde, başkanlıktan köyde muayene yapmaya varıncaya kadar hepsi birbirinden şerefli ve aziz hizmetlere canla başla koşan ve bunları gündelik işi kadar önemli tutan inkilâpçı Türk münevverlerini gıpta ve hürmetle selâmlıyoruz.

Her hangi bir uyanık ve aydın insanın, yalnız, gündelik işini, resmî işini görmekle vatani ve millî vazifesinin bitmeyeceğini iyice bilmesini, Halkevinde çalışmanın bir vatanperverlik vazifesi olduğunu da hatırlamasını isterim.

Yeni açılmakta olan Halkevlerine, açılmış olanların en muvaffakiyetlileri arasına tezelden

ulaşmalarını dilerim. Bu muvaffakiyetin, etrafına beş on ölkölü arkadaş toplayıp muhitinde ilk alākayı kuvvetle uyandırarak samimiyetle devam ettirecek her başkana ve yöknurula mutlaka müessir olacağına eminiz.

Arkadaşlar :

922 senesinde şefimiz İsmet İnönü'nün gene böyle bir vesile ile bize verdiği bir direktifi de bilhassa söylemeden geçemem :

„Halkevleri C. H. Partisi'nin kendi prensipleri ne olduğunu ve bu prensiplerin memlekette nasıl tatbik edildiğini her gün halkımıza söylemek için de başlı başına bir merkezdir. C. H. Partisi'nin prensiplerini her gün söylemek, nasıl tatbik edildiğinden her gün malûmat vermek lazımdır. Cümhuriyetçi inkilâpçı, lâik, devletçi politikasının, bu memleketin halinde inkişaft emniyet temin eden, geleceğine en büyük kudreti ve en yüksek itibarı temin edecek olan bir proğram olduğuna samimî olarak inanmış olan bizler bu prensipleri ve maddelerini yalnız samimî bir hisle bizi dinleyecek olanların hepsine anlatabileceğimiz iddiasındayız..“

İşte arkadaşlar, Halkevi sayılarının artması, ve bu suretle memleketin daha bir çok köşelerinde inkilâbımızın prensip ve hâmlerini yayacak kültür merkezlerinin vücut bulması, bizi ne kadar sevindirecek bir hadise ise, bunların her yıl daha verimli, Türk cemiyetine daha feyizli hizmetler yapmak fırsat ve imkânlarını bulmalarında asla gözümüzden kaçmayan bir keyfiyettir.

Bu bakımdandır ki kemiyetle

keyfiyeti daima beraber ve aynı ehemmiyetle düşünüyöruz. Ve açılmışların tekâmmlüne hususî bir dikkat ve emek sarfediyöruz.

Halkevleri'nin yedinci yıldönümü

Her hangi bir sebeple durgun görünen bir halkevi bile, muhitine "Halkevi,, adıyla bir müessesenin mevcut olduğuna ve orada halka gitmek ve halkla kaynaşmak için inanlı ve ölkölü yurttaşlar bulunduğuna işaret veren bir timsaldir.

Bu suretle, nüve atılmakta, hareket uyandırılmakta, muhit hazırlanmakta, eserin dikkat ve şekfetle inkişafına sıra gelmektedir : Rejim ve Parti, inan ve kültürümüzü yaymak ve benimsemek için en güzel çareyi elde tutmakta ve bundan memleketimizin hiç bir köşesini mahrum etmemek niyet ve azmini bu gün 168 Halkevi'ni daha açmakla isbat eylemektedir.

Memleketin, Halkevleri gibi en önemli kültür kurumlarının yıldönümü vesilesile, şimdi, yurdun münevver kütlesi huzurunda bulunmakla bahtiyarım.

Bu haz verici toplantıdan istifade ederek içtimaî ve ferdî hayatımız bakımından en ehemmiyet verdiğimiz bir noktayı tebarüz ettirmek isterim.

Sayın arkadaşlar :

Türk cemiyetinin, hele son asırlar içinde geri zihniyetler ve fena idareler yüzünden uğradığı ağır felâketler hepimizce malûmdur. Bir kısmımız bunları gözlerimizle görmek bedbahtlığına

uğradık. Yeni yetişen mesut nesiller de bunlar, büyüklerinden duyarak veya kitplarda okuyarak öğreniyorlar.

İnkiraz uçurumunun kenarına gelmiş iken Türk milleti bünyesindeki yaşama ve yükselme kudreti, bilhassa emsalsiz kahramanlığı ile silkinip kurtuldu. bu kuruluşun büyük dehâsi, Ebedî Şef ATATÜRK'ün adını burada saygı ile anarım.

ATATÜRK devrinin binbir eseri arasında, herbiri bir devri kapayıp bir devri açan bir çok inkılâplar vardır ki, bunların hepsine birden biz "Türk inkılâbı," adını veriyoruz.

Hatırlamamız lazımdır ki, bu inkılâptan önce, 150—200 sene-denberi göze çarpan teşebbüs ve gayretlere rağmen ilerlemesine engel bir çok mâniolar bir ortaçağ cemiyeti manzarası veren ve bütün cihanca bu gözle görülen Türkiye, ancak bu inkılâp hamlelerinden sonra milli, modern bir devlet ve cemiyet olma yoluna girmiştir.

İlerleyen medeniyet âlemi içinde Türkiye, ancak yurttaşların kafasına, vicdanına, enerjisine, hürriyet ve inkişaf imkânlarını veren bu inkılâp zihniyeti ve neticeleri sayesinde hakikî yüksek mevkii bulacaktır.

Asırlarca çekilmiş felâket ve idbar devirlerini bu millet, yurttaşların ölçüye sığmayacak kan sellerile silip götürmüştür.

İnkılâpçı vasfımızın mânası da şudur : Hem yaptığımız inkılâpları göz bebeğimiz gibi daima koru-

yacağız, hem de Türk cemiyetini medeniyette en yüksek seviyeye erdirmek için gerekirse başka inkılâpları yapmakta da tereddüt etmiyeceğiz. Bu inkılâplar bizim için o kadar hayattır ki bunların önemini büyük Millî Şefimiz İNÖNÜ'nün şu sözlerinden daha kuvvetle ifade edecek söz söylemekte güçlük çekerim.

"Türk milletini az zamanda büyük bir medeniyet seviyesine yükseltmiş, Türk milletine en kısa yoldan temiz cemiyet hayatının feyizli terakki yollarını açmış olan inkılâplar kalb ve vicdanımızın en aziz varlıklarıdır.."

Arkadaşlar:

Halkevleri'nin son yedi senelik inkişafını gözden geçirirsek, karışında bulunduğumuz manzara şudur :

Milletimizin ileri hamlelerindeki hız, bu Halkevleri'mizi de gelecek seneye kadar ne vüsatçe, ne de sayıca ihtiyaç kâfi gelmiyecek hale getirecektir. Biz, bundan çok memnunuz. Bu içtimai hayatımızın daima ilerlediğini genişlediğini, ilme, fenne, sanata karşı Türk vatandaşının ne kadar rağbet gösterdiğini ifade edecek bir hakikattir.

Bunun için inkılâp eserlerimiz yeniden katılan ve adları ellerinizdeki broşürlerde yazılı bulunan yeni Halkevleri'miz de eskileri ile beraber hiç eskimeyen ve eksilmeyen azimleri ve muvaffakiyetleri ile millet için, memleket için kutlu olsunlar, verimli olsunlar.

Ellerinizdeki broşürler, aynı

zamanda sizlere Halkevleri'nin maksat ve manasını, geçen yıllar içindeki hizmetlerini gösterir ve ispat eder mahiyettedir. Bilgili, inanlı çalışmalarile bizi memnun eden Ankara halkevinin içindedesiniz. Bu merasimden sonra ev içinde yapacağınız bir dolaşma sizi halkevi fikrine ve maksadına derhal ısındırmağa, alacağınız izahat sizi gönüllü ve heyecanlı bir halk evi yapmağa kâfi gelecektir.

Buradan bir daha bütün memleket münevverlerine sesleniyorum.

Ülkülü uyanık aydın arkadaşlar,

Memleket ve millet hizmetine ne kadar hazır, hatta susamış olduğunuzu biliyoruz. Belki ilk düşünüşte en güzel imkân aklınıza gelmez. Size en doğru ve yüce fahri hizmet parolasını veriyorum: Halkevleri ile ilgileniniz. Bir birinizin bilgilerinden tecrübelerinden istifade ederek süratle kalkınmanın en feyizli kaynağı olan halkevlerimiz hem yetişmenize hem de yetiştirmenize imkânlar hazırlamak için kurulmuşlardır.

Daima muvaffakkiyetler dilerim.

İNÖNÜ SÖYLİYOR

Şeref Kışmır

6 Mart pazartesi günü Reiscümhur İnönünün Üniversite kürsüsünden her kelime ve cümlesile bütün vatandaşları çok yakından alakalandıran hitabesi ATATÜRK inkilâbının en fedakâr en sadık şefi etrafında tek bir kitle halinde bulunduğunu ve yürüyeceğini cihana bir defa daha anlatmış oluyor. Orada hazır bulunan gençlik, yurdun dört bucağında o ulvi sesleri radyosuyla dinleyen, gazetelerden okuyan vatandaşlar idealist bir şefin temiz ruhundan kopan duygu ve direktiflere karşı olan şükran ve minnetarlıklarını ancak onun peşinde yürümekle ödeyebileceklerine inanmışlardır.

Milli Şef hitabesinin birinci kısmında dünyanın büyük ulusumuzu münevver Türk gençliğinin varlığı çalışkanlığı, ahlâk ve karakterindeki kuvvetle tanıyacığını söyleyen gençliğe bu imtihanda muvaffak olabilmesi için tutacağı çalışma yolunu gösteriyor. Bu yol, "Muntazam, metodik, yorulmak bilmeden çalışmak,, metodik ve muntazam olmiyan bir çalışma sonunda sarfedilen emeklerin heba

olup gittiği geçmiş devirleri nakleden tarih sahifelerimizin kaydettiği acı hakikatlardandır. Kafalarımızı hayati kıymeti olmiyan bir sürü malumatla dolduracak yerde muntazam ve metotlu bir çalışma kabiliyeti edinirsek başladığımız her işte muvaffak olur, böylece vatan ve millet için faydalı bir unsur olmamız imkân dahiline girer.

İdeal ve karakter gibi ulusları olgunlaştıran ve refaha götüren manevi kuvvetlerden bahseden milli şef vatan, Cümhuriyet istikbal ve müdafaasının ancak gençliğin idealist olmasıyla mümkün olabileceğini kendine hasolan açık bir lisanla ifade ediyor. Büyük inkılapları yapan en müthiş zorlukları yenen uluslar—ancak ideal sahibi uluslardır. İdeal sahibi olmiyan ferdlerden mensup olduğu aile, cemiyet ve vatan için hayırlı ve doğru bir iş beklenmez. Esasen böyle şahıslar önüne bakmadan yürüyen, yalnız yaşadığı günü kesesini ve nefisini düşünen çok yakın bir zamanda ölüme mahkûm zavallılardır. Millet ve

memleket için ekseriya en tehlike-
li şahısların ideal sahibi olmaları
kimseler olduğunu söylersek tari-
hin bir dersini ifade etmiş bulunur-
uz. Milli Şef“ her meslekten yeti-
şen üniversiteli için Türk Milletine
ve Türk vatanına hizmet edecek
 faydalı bir unsur olmak ideali bü-
tün çalışma hattına hakim olmak
lazımdır „ cümlesile gençlikten
Türk milleti ve Türk vatanı için
 faydalı, onun yükselmesine, ma-
mur olmasına hizmet edecek bir
ideal sahibi olmasını istiyor.

Münevver gençlik kendi men-
faat ve ihtirasları vatan ve millet
menfaatlerinden üstün gördükleri
dakikada vatan ve millet için fay-
dalı bir eleman olmaktan çok
uzaklaşmış bulunacaklarını Milli
Şef “ Bizim ideallerimiz vatan ve
millet hizmetlerinde toplanır „
düsturula anlatıyor. Yüksek bir
fikir adamı , olgun bir mürebbi
olan İnönü gençliğe lâzım olan en
mühim düsturu veriyor. Ahlak ve
karakter , “ Ahlak ve karakter
sağlam olmadıkça cemiyette esas-
lı bir hizmet görmeğe imkân
yoktur „ dedikten sonra cemiyet-
imizin kudret ve ehemmiyetinin
ancak gençliğin ahlaki ve karakter-
terli yetişmesine bağlı bulun-
dugunu, yeni Türkiyeyi öğrenmek
istiyenlerin bugünkü gençliğin ah-
lak ve karakterindeki sağlamlıktan
ders almalarını göksümüzü kabır-
tabileceğimiz bir varlık olarak
ilan ediyor.

Her meslek ve her tabakadan
vatandaşla konuşmayı, onların ar-
zu ve dertlerini dinlemeği kendisi
için çok istifade eli , çok zevkli
ve şuurlu bir iş olarak gördüğünü,
söyleyen milli Şef “ Millet dert-
lerinin açıkça mütalea edilmesinde
halk idaresinin büyük nimetini
bulurum „ cümlesile bu gün dik-
tatörlerin arzuları peşinde ve pen-
çesinde kıvranan bir çok milletle-
rin kavuşmak istedikleri nimeti
(arzularını anlatmak , dertlerini
dinliyecek bir yer bulmak nimeti-
ni) her vatandaşın her zaman ve
her yerde bizzat kendisinin karşı-
sında tadabileceklerini söylüyor.
Türk inkılabının vatandaşlarına
bahşeylediği bu nimetin ne büyük
bir bahtiyarlık olduğunu yazmak
konuşmak, dertleşmek gibi en tabii
hakların inkâr edildiği ülkelerde
yaşayan ve medeniyiz diye öğrenen
milletler daha iyi bilirler. Ve yine
onlar bilmelidirlerki şuurla yürü-
yen idealist bir Şefin peşinde halk
idaresinin en mühim esrarını tatbik
ederek ilerleyen “ Türk Milleti
her türlü nifak tesirlerinden uzak
bir birlik ve beraberlik havası
içinde „ yaşamaktadır. diyen Mil-
li Şef bu birlik ve beraberliğin
memleketimizin istinadettiği ve
ebebileceği en mühim kuvvet ol-
duğunu ilave ediyor.

Onbeş senelik hummalı bir ça-
lışma neticesi “ istikrar bulmuş
milli varlığımızdan, feyizli inkılab-
larla teşekkül etmiş yeni cemiyet-

timizden bahseden Milî Şef Atatürk adını her Türkün kalbini coşturan kuvvetli bir söyleyiş sevgi ve şükranıyla anmış , yeni seçimin başlaması münasebetiyle dünyaya karşı göstereceğimiz bu birlik ve beraberlik kuvvetimizden emin olduğunu söylemiştir. Hiç şüphesizki her vatandaş bu hitabenin kendisine tahmil ettiği her

vazifeyi , gösterdiği ilerleme ve yükselme yolunu bu gün olduğu gibi yanında obir günde noksan-sız bir şekilde yerine getirerek yürüyeceğine söz verip içmiştir.

Şeref Kışmir

Diyarbakırlı Bilginler ve Ozanlar

A. Ş. Kavut

Azmi

Asıl adı Ahmeddir. Hayatı hakkında malumatımız azdır. Yalnız Ali Esmiri "Eamii şuarayı Amid adlı eserinde şu malumatı veriyor.

"İsmi fazılaneleri Ahmeddir. Şehrimizin a'lâmülemasındandır. Derseadet ve erzurum ve Şam ve Şehba ve Irak cihetlerini geştü gûzar eylemiş idi. 1247 (M. 1831) senesinde vefat ederek Mardin kapısı haricinde mezannei kiramandan Bolovi Hüseyin efendi merhumun civarında medfundur. Mürettep divan eşarı vardır. Şu iki beyit bir gazeli beliglerindendir.

*Sulû eyledi şâzen olmasu bôlâya ruhullah
Mücerredler esiri kaydı çerhi şârûmin olmaz
İder herdü cihan içre belâya müptela (azmi)
Hazer kul üdeme nefsi gibi sâ-i karin olmaz*

B. Sadeddin Nûzhat Ergun "Türk şairleri" adlı eserinde (cilt 2. S. 638) yukardaki malumatı A. Emiriden aynen aldıktan sonra şunları ilâve ediyor. "Azmi divanının bir nüshası bu gün millet kütüphanesi yazmaları arasındadır. (Mlt. Alm. K. Mz. No. 294) 1334 beyitten ibaret olan bu divanda 160 gazel, 4 tahmîs, bir muhammes, 3 müseddes bir muşşer,

bir nait, Zekerya peygamber için bir methiye, 14 kıt'a, 30 kadar muamma, ve üç lağız vardır'.

Manzumelerinin ekserisi hekimane ve mutasavvufane olan Azminin divanından başka (Miftahül maani) adlı manzum bir eseri daha vardır.

Bu eser hakkında "Türk şairleri" şu malumatı veriyor : "Azminin rüya tabirine dair Miftahül maani adında manzum bir eseri daha vardır. (Mlt. Alm. K. Mz. No. 916). 229 beyitten mürekkep olan bu eser "Mefâilün Mefâilün fa'ulün" vezninde yazılmıştır. Şair (Sebebi nazmı manzume) başlıklı mukaddimesinde şunları söylüyor :"

*Elâ ey hâmei müşgin came
Elâ ey kılki Abbâsi imame
Arusi hacle pirayi maani
Seninle daim olur namü şani
Bilürsün bu çihani bi vefadır
Bekası yoktur encamı fenadır
Şükür Allaha var sende bidâa
Kemâlin eyleme bica idâa
Getür nazma bir asarı cenile
ola ed-iyyei hayra vesile
Dıraz etme kelamı nuhtasar kul
Heman şöyle edâyî mazar kul
Yaz imâi bir güzel ta'birname
Ola senden hediye hâsü âme
Dürer veş nazm idüp sikk'i beyâne
Yine bir nev eser koy bu çihane
Ola heyec hurûf üzre mürettep*

Eliften yâya dek manzum ola hep
Tamam olunca bu nazmın beyânı
Değil ismine (Miftahülmaâni)
Cihandan ref olunca kârü bârın
Gidince sen kala bu yadigarın

Kitabın sonunda da şu satırlar
vardır :

Huda avni çün oldu bana yaver
Dirahtı hûme erdi böyle nevber
Hilâl Âsâ idüp haddi tamame
Hitame erdi bu ta'birname
Acep nâdide nâdir bir eserdür
Kemâl ehli yanında mutebirdür
Maarif gülşeninden bir gül-i ter
Pesende eyler gören her bir hünerver
Bu gülşende gülü taze dereniş
Bununla matlaba vasil olanlar
Ümid oldur ki ol sahip vefalar
İdeler (Azmi) ye hayrı duâlar..

Yukarda azminin divanından
bahs edildi. Burada divanından bir
Gazelini yazmakla kıtifa edeceğim.

AZMİDEN :

Gazel

Zâhit ki değil aşk ile memnuni mahabbet
Te'sir idemi hiç ana efsûni mahabbet
Her bülhevesin bilaceği mes'lemi aşk
Dikkat götürür ma'nii mazmûni mahabbet
Bişek dü serâ müntehabi oldu hakikat
Sâgar keşi bezmi meyi gülşünü mahabbet
Mahşerde meger gamzedelikten ola rehyâb
Bir dilki ola heer ile mahzûni mahabbet
Can nakdi ki dildâye tû olmaya teslim
Girmez ele (Azmi) şili merhûni mahabbet

(Sonu var)

A. Ş. kavut

NOT :

Üç yüze yakın Diyarbakırlı
Bilgin ve Ozan derledim.
Zamanın darlığından ötürü
tasnif yapmadan bu sayfalarda
gelişi güzel yazılarımı
çıkartıyorum.

Aynı zamanda bazı mürettip
hatalarında oluyor. Keyfiyeti
bildirir, sayın okuyucularım-
dan özür dilerim.

Diyarbakır Kitabeleri

S. Savcı

Bölüm - 4 İnal oğulları kitabeleri Ulu camide Kitabe No. 23

Besmele.. Burası tamirde kireçle kapatılmıştır. Bir kaç kelime aşındığından okunamadı. el-maksuretil şarkiiye vel - maksuretil meksufe el-emir el-ecell el-seyyid el-müeyyed el-mensur fahrül-din sa'dül-devle ve behaül-mille ve cemalül-ümme nasirül-mülk izzül-ümera ebu Mansur ilâldi bini İbrahim Hisam emiril-mü'minin etalallahu bekahü fi devletil sultanil-muazzam şahinşahil-azam mevlel-ümem malik (burasida aşındığından okunamadı) muizzül-dünya vel-din nâsirul-islam vel-müslimin ebi şüca Muhammed bini Melekşah kasimü emirel-mü'minin ve cera zalike (bu üç kelime siliktir) alâ yedeyil-kadil-ecell Nasirul-din. (burası da aşınmıştır) Abülvahid bini Muhammed fi seneti İhda aşere ve hamsemie.

Bu kitabe Ulu camiin garbindeki alt maksurenin şark yüzünde sütunlar arasında ve kemerler üzerinde küfi bir yazı ile yazılmıştır. Sahibi İbrahim oğlu İlâdi dir. Melekşahın oğlu Muhammedin zamanı idaresinde yapılmıştır.

Kitabe No. 24

Besmele. Emere biamelihî el-emir

el-ecell el-isfehaslar fahrul-din sa'dül-devle ve behaül-mille şerafül-ümme tacül-mülük izzül-ümera ebu Mansur ilaldi bini İbrahim edamellahu sultanehu fi devleti el-sultanil-muazzam şahinşahil-azam maliki rikabil-ümem mevlel-arabi vel-acem nâsiru İbadillah zahiru halifetullah mugisül-dünya vel-din melikil-islam vel-müslimin ebil-kasim Muhammed bini Muhammed yeminü emiril-müminin ve cera zalike alâ yedeyil-fakir ilâ rahmetillahi taalâ Abdülvahid bini Muhammed senetü semane ve aşerate ve hamsemie.

Bu kitabe Ulu caminin garb tarafındaki maksurenin avluya bakan pencereleri üzerinde ve sütunlar arasında muntazam , kıymetli bir küfi yazı ile yazılmış olup Melekşahın zamanı devletinde kumandanı İbrahim oğlu Mansurun babası İlâdi ve aittir ki bunlara Ali Yenâl (İnalo Uarı) derler.

Kitabe No. 25

Minârenin cenub yüzündeki alt kitabe: Besmele. emere biamelihî hazihil maksureteyni vel-revak ellezi mevlâna. e

Garb yüzündeki kitabe : 1-emir el-ecell el-seyyid fahrul-din izzül-islam sadül-devle behaül-mille cemalül-ümme tac e-

Şimal yüzündeki parça : 1-mülük ebu said ilâldı ibni İbrahim husamü emiril-müminin ve cera zalike alâ yedey mevlâna el-vezir el-ecell el-e.

Şark yüzündeki parça : had el-sakkül-kebir müeyyidül-din mecdül-İslam ve nasrul-devle ve mahsul-mülk (böyle okunuyor).

Üst tarafta ve cenup yüzünde : el-hısn bi berrin (böyle yazılmıştır) ebi Ali bini beysan, edamelahu eyyamehu fi ramazan senetü hamsine ba el-Hasen İbni Ahmet ve Hamsemie.

Bu kitabe Ulu camii'nin minaresinde alta bir kemer halinde ikincisi daha üstte ve bir satır halinde güzel küfî yazı ile yazılmış olup İnal oğullarının idaresinde ve Beysan oğulları tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu da İnal oğullarına maletmek lâzım Vaktile minareye yıldırım isabet ederek minareyi yıkmış ve bittabi kitabeyi de bozmuş olduğundan tamir esnasında kitabenin ibaresi düzgün şekilde tertip edilemediğinden son satırdaki kelimeler karışık bir vaziyet almıştır.

Tercemeler

Kitabe No. 23

Besmele.. Emirilmüminin yemini, müslümanların ve İslâmın yardımcısı, din ve dünyaya izzet veren.... Maliki, ümmetlerin efendisi, en ulu Şahinşah, tazim görmüş sultan, Sucan babası Melikşahın oğlu Muhammedin zamanı saltanatında, ümeranın izzeti, mülkün yardımcısı, ümmetin

cemali, milletin güzelliği, devletin saadeti dinin iftiharını Allahın yardımını görmüş, ulu bey ve efendi, emirilmümininin kılıcı, Mansurun babası İbrahim oğlu İlalldı, açık maksure ile şarktaki maksurenin... Bu iş dinin yardımcısı ulu kadı... Mehmed oğlu Abdülvahidin idaresinde 511 senesinde cereyan etti.

Kitabe No. 24

Besmele.. Emirilmüminin sağ eli, müslümanlarla İslâmın padişahı, din ve dünyanın muhafızı, Allahın halifesinin arka çıkkanı (Zahir) Allahın kullarının yardımcısı, acem ve Arabın efendisi ümmetlerin boynuna (rikab) sahip, en ulu şahinşah, tazim görmüş sultan Kasımın babası Muhammedin oğlu Mahmudun devleti zamanında, ümeranın izzeti, padişahların tacı, ümmetin şerefi, milletin güzelliği, devletin saadeti dinin iftiharını, ulu serasker emir İbrahim oğlu Mansurun babası İlalldı bunun yapılmasını emretti. Bu iş Allahın rahmetine muhtac olan Muhammedin oğlu Abdülvahidin idaresinde 518 senesinde cereyan etti.

Kitabe No. 25

Padişahların tacı, ümmetin celali, milletin güzelliği, devletin saadeti, İslâmın izzeti dinin iftiharını, ulu bey efendi emirilmüminin kılıcı, İbrahim oğlu Saidin babası İlalldı bu ravakla iki maksurenin yapılmasını emretti. Bu iş karada kale mülkün hamisi devletin yardımı İslâmın şerefi (Mecd) dinin müeyyidi, ulu düstur biricik ulu vezir, Alinin, hasanın babası Beysan oğlu

Ahmet zamanında (Allah gün-
lerini uzun etsin (550 ramazan-
ında cereyan etti.

S. Savcı

Tenkit

kitabe No. 23

Amidanın bu kitabedeki ilâve
ve yanlışlıkları şunlardır :

Baştaki bozuk kelimelerden
sonra (Emere biameli) kelime-
lerini koymuş ve birde istifham
eklemiştir. Zannına göre olduğunu
ifade etmiş oluyor. (Maksuretil-
şarkiyi) (Garbiyye) yazmış
ve istifham koymuş. Mâksure
garptadır fakat yazı (şarkiyedir)
fi devletil - sultanil - muazzam
şahinşahl-azam mevlâ (?) el-ümem
maliki rikabil-arabi vel-acem (?)
gıyasül-dünya (?) (Fransızca
Ghiâth-al dünyâdır) melik (?)
el-islam (?) el-kadil-ecell den
sonraki cümleleri yazmamıştır.

Kitabenin diğer kısımları doğ-
rudur.

kitabe No. 24

Bu kitabenin Ebül-kasım mah-
mud)a kadar olan yeri doğrudur.
aşağısı şöyle yazılı : Bini Muham-
med bini Melekşah yemini emiril-
müminin ve cera zalike alâ yedey
el-muhtac (?) ilâ rahmetillahi
ebil-fetih (?) abdülvahid bin Mu-
hammed seneti semane ve işrine
ve hamse mie) Yanlıklar görülü-
yor. Kendisi de zaten istifham
koymuş. Terceme ve izahında :
İsfehşalâr (sözünü maraşal) diye
terceme etmiş kelimenin manası

bizim tabirimizle serasker demek-
tir. Millet ve ibad kelimelerine
karşılık Religion sözünü kullanmış.
Ebül-fetih kelimesi vazih değildir
ebül gamen de olabilir diyor.
halbuki kelime Tealâ dan başka
bir şey değildir.

kitabe No. 25

Bu minare kitabesi Amida da
yoktur. Çan kulesinden dönme
olduğu kanaatından ötürü bu
kitabeyi âlmamış olacak.

K. Baykal

Diyarbakırdan Kulpa

Geçen Nüşadan

Seref Kışmır

Saat 16 da tekrar kulpa dön- müştük, civardaki diğer mağara- larında gördükten sonra ertesi gün saat altıda bir gün evvel gecenin karanlığı içerisinde bizi bir hayli korkutan şakıran vadisinden geç- erek hazroya oradan başding nahiyesine geldik. Silvana giden otomobil yolu buradan ayrılıyordu Saat (15) te Silvana girdik. Kar- şıdan muazzam surları, kenar kısımlarda gözüken muhteşem fakat yıkık minareleri beyaz taştan yapılmış evlerle Miyafarkın (Silvan) şehri içerisine girildik- ten sonra insana yeni ve güzel bir kasaba hissini veriyor. O gün şehrin muhtelif camilerini gezdik bilhassa Selaheddini eyyubi camiini Türk mimari tarihi bakım- ından tetkike değer bir eser olarak bulduk. Cami muhtelif zamanlarda tamir görmüş olmasına rağmen güzelliğini gaip etmemiş ortasında (en eski kısmındaki) büyük kubbesi tamaşaya değer bir eser olarak durmaktadır. Damı harap bir vaziyette olduğundan akiyormuş ; tamiri için tetkikat yapılmış fakat henüz başlanma- mıştır.

Ertesi günü civardaki mağara- ları tetkike çıktık. Şehrin 5 kilometre cenubunda Hassun mağaralarına uğradık. Burası mühim bir kısmı harici amille

yıkılmış, ekserisi üst üste oyulmuş 300 kadar mağaradan ibaret ; Suların tesirile derin bir şekilde oyulmuş olan bu kireçli vadinin nihayetinde bir kilise harebesi bulunmaktadır. Buradan ancak hususi merdivenlerden çıkarak gidebildik. Mağaraların arasında müteaddit sahrınçlar var, bu sahrınçlara yamaçların kenarında yapılmış olan hususi yollardan sular gelmektedir. Mağaraların (70—80) sene evveline kadar meskûn bulunduğunu civar köy- lülerden öğrendik. İçerisine müş- kilatla girebildiğimiz dağın ya- macına asılmış bir mağarada büyük bir salon ve etrafındaki müteaddit odalarda daire, mün- âarif biçiminde bir kaç şekil gördük. Gördüğümüz manzara ve şekillerden, bulduğumuz çanak çömlek parçalarından bu mağa- raların çok eski devirlerde mes- kûn olduğunu tahmin ettik.

Dönüşte miyafarkinin surlarını gezdik, burçların ev yapılmak için yıkıldığını, surlar üzerindeki bir çok yazılı taşların evlerin duvarlarına temellerine konmuş, ahçı dükkânlarında et kıyma tah- tası vazifesini yapmakta olduğunu gözlerimizle gördük, fotoğrafla tesbit ettik. Bu acıklı manzara karşısında icabeden makâmı haber- dar eyledik. Bu dolaşmamız

sirasında cihan harbi günlerinde Diyarbakırın bu şirin kazasında Atatürk'ün oturduğu yeride gösterdiler. Bu kazadaki yeni yapılmış küçük fakat güzel halk-eyi binasını ve kütüphanesini kaydetmek isterim. Aynı gün saat 18 de elektrik ziyaları arasında parlayan Diyarbakıra girdik. Dergimizin gelecek sayılarında dolaştığımız bu yerlerin coğrafi ve tarihi bakımdan etraflı bir tetkikini yapacağımız için şimdilik bu kısa seyahatımızın intibalarını

burada bitirmiş oluyorum. Popül-arize etmeğe çalıştığımız bu yazımızla bu mıntakanın tarihi varlığını, bu günkü canlılık, sukû-net ve umran hayatını anlatabilmiş isem ne ala. Düşününüz bi zamanlar bu yerlerde değil öyle kalem kâğıtla silahla dahi dolaşmak zordu.

Ş. Kışmir

Anadolu Seyehatı

Geçen Nüşadar:

Ömer Uzgil

Memleketele bihakkın iftihar eden ziraat direktörü bizimle beraber ana vatanı Mardine gelmek için izin aldı.

Bu gün de Kara Amit denilen mağrur şehri öğleye doğru terk ediyoruz. Nöbetçi karağolu önünden kudretli Mardin kapıdan geçiyor, dicleye iniyoruz. Başlanğıçta nehir boyunca güneye doğru iki şehir arasının derinliklerine giriyoruz. Sinirlere hoş gelmeyen bir rüzgâr esiyor. Bu arazi çok seyrek meskûn. Diyarbakır—Mardin arasında takriben yüz kilometre arazide ancak üç dört köye rastlıyoruz. Bu civar Cümhuriyet devrine kadar emniyetli bir seyahat memleketi değildir.

Akpınar köyünden itibaren arazi sarplaşmağa başlıyor. Mezopotamyanın şimalinde indifai araziye dolduran bazaltlar burada sona eriyor. Ve kireç taşı zemin meydana çıkıyor. Aynı zamanda nebatlarda da açık bir değişiklik kendini gösteriyor. Arazi gittikçe münbit bir taş çölüne yükseliyor.

Akşam aydınlığında bir dönemeçten kıvrılınca beklenilmeyen bir zamanda karşımıza bin bir gece masallarında canlandırılanlar gibi saraylarıyla, medreselerile camilerile, minareleriyle kademe kademe teras şeklinde bir yamaca

kurulmuş beyaz bir şehir çıkıyor. Kayalardan fıskıran bu efsane şehrine Molt ke'nin Romalıların Fırat kenarına kurduğu eski kumkale için karısına yazdığı bir mektupta dediği gibi " Kayaların nerede bitip insan emeğinin nerede başladığını söylemek güçtür ...

Arabamız kemerli bir köşkün önünde duruyor. Bu, şehrin palas otelidir. Benim için büyük kubbeli ve kemerli bir oda yatak odası olarak hazırlanmış. Bu kemerler yumuşak kireç taşından kesilmiş kuvvetli, muhteşem oda kapısının anahtarının kalınlığı on, uzunluğu yirmi santimetre idi.

Sabahleyin otelin büyük balkonunda duruyorum. Otelin üzerinde Mardinin bir tac gibi inşa edildiği kireç tepenin yarı yüksekliğinde olduğu görülüyor. Şehir akşam gurbundan sonra yaptığı büyük tesirden daha az bir tesir yapıyor.

Bulduğum yere karşı ön cephe yamaçta kar gibi beyaz bir cami var. Bunun muhteşem kuvvetli yuvarlak minareleri önümde semaya yükseliyor. Onun arkasında Mardin ovası yayılıyor. Namütenahi ova, uzaklarda; siste kayıp olan bir denize benziyor. Bunun içinde yeşil tarlaların biçilmiş ekilmiş ve boş arazi sınırları gö-

rülüyor . Seyahatimin en büyük ve kuvvetli intibahları namütenahiye kadar uzanan bu iki nehir arasındaki araziye aittir.

Bu arazi çok eski zamanlarda Sümerlerde , eski babil, Etiler, Asuriler, Metler, yeni Babil, iranlılar, Büyük iskender, Selçukiler Romalılar , Sasaniler, zamanlarında arapların fethi zamanına kadar zenginlik ve refahın hüküm sürdüğü Mezopotamyadır.

Osmanlılar 300 sene evvel bu iki nehir arası araziye zapt ettikleri zaman artık çorak bir çöl bir step haline gelmiş bulunuyordu.

Ziraat direktörüm buraya mardin çölü diyordu, Fakat onun bazı köylerde buğday ve arpa hasılatının inanılmayacak kadar yüksek

olduğuna dair anlattıkları daha sonra benim enistitümün burada çıkan buğdayın hususiyetleri üzerindeki tahlilleri [Bunlar seyahatimin sebeplerinden idiler] ve nihayet benim kendi görüşlerim bu Mardin çölü yalanını nakız ediyorlardı.

Her ne kadar bu gün de ziraat gayet iptidai vasıtalarla yapıyor-sada bu günün rejimile tedricen inkişaf etmektedir. Çabuk düzelen nakıl vasıtaları, çiftçilerin istihallerini artırmada mühim tesirleri olan Ziraat bankasının fiat koruma tedbirleri ve her şeyden evvel eskiden olduğu gibi tekrar suni sulama teşkilatının kurulması bu memleket tekrar dünyanın hububat onbarı olabilir.

Ömer Uzgil

Ben ve Aşk

*Kalbim öksüzü oldu, bin bir galancı aşkın,
Bin bir dudak ateşi ısıtmadı gönlümü,
Beyhude hasret çektim, beyhude deli, taşkın,
Fırtınalar kudurdu, ruhumun denizinde..*

*
*

*Ömrümün her gününde, bin çılgın aşk yaşadı,
Uyutmadı sevdami bin bir kadının göğsü,
Titredi dudagımda, her gün sergili adı..
Bir tek sevgili fakat, kalbime yaslanmadı..*

*
*

*Çalınmadı gönlüm, kalbim masum ve bâkir,
Yandımsa da bin aşkın, sonsuz cehenneminde..
Ne hatıramda bir iz, ne bir leke, ne de kir,
Kalmadı yüreğime uğrayıp geçenlerden .*

Lice " Fikret

HÂLKEVİ

Arkadaş gördüğün bu yüksek bina,
Önünde daima eğilsin başın,
Dertlerine derman O bulur sana,
Oradadır bildiğin her arkadaşın.

Orası Ulusal bir mabet bize,
Orada insan her dertten kurtulur,
Ferahlık çökerken kalplerimize,
Karanlık fikirler aydınlık bulur.

Inkilâp aşkıyle çarparken kalpler,
Fikir bir, iman bir, arzu bir orada..
Fakiri, zengini hepisi beraber,
Sınıf yok : aynı ses yükselir orda

Arkadaş gördüğün bu yüksek bina,
Önünde daima eğilsin başın,
Dertlerine derman O bulur sana,
Oradadır bildiğin her arkadaşın.

M. Erk Halkçioğlu

Diyarbakır Hakkında Yapılan Etüdler

Kâzım Baykal

16 — Miyafarkin yahut silvan

Yazan : Rizenin taşpınar köyünden Molla Ahmet oğullarından Mustâfa Celâlettin.

Istanbul Türk Matbaası 1926

Müellif Silvan mahkemei asliye münferit hakimi iken kəsaba ve etrafında mevcut kadim asar hakkında , tetkikatta bulunarak bu 31 sayfalık osmanlıca eseri meydana getirmiş. Meşhur vakıdî'nin " Fütuhuşşam „ adlı arapça eserindeki ' Miyafarkin ve Amid'in islâmlar tarafından fethine dair olan bahsi ile mevcut kitabeleri birleştirerek bu küçük kitabı tertib etmiş.

Kitap Şöyle tertip edilmiş :

1 Miyafarkin 2 Amid 3 Rabiâtülfurs ve Diyarbekirin yerleri, tesislerine dair malumat verilmiş " Medeniyeti islamiye Cilt 1 sayfa 61 „ Diyarbekir Adı için " Medhal sayfa 42 den alınmış rivayetler , 5-Halife Ömer zamanında (Sene 17) Ashaptan İyaz ibni Ganem'in Cezireye hareketi , 6 Amid Diyarbekirin muhasarası 7 Meryemin hükümdar olması , ve şehre Amid denilmesi, 8 Hükümdar Meryemin müdafaa tertibatı 9 İyazın eshapla müşaveresi , 10 Meryemin maiyeti ile müşaveresi, 11 Hakem bini Hişamin miyafarkine hareketi , 12 Kaleyem girmesi (Amid muhasarasının 4

üncü ayında) 13 miyafarkinde kilisedeki cemaatin heyecanı 14-15 Cemaatin valiye müracaatı, (Vali İslagors dur. Kudüsün fethinde islâm olmuş bu civara gelince vali yapmışlar , vaziyet icabı tekrar hıristiyan şimdi tekrar müslüman olmuş) 16 İslagorsun halka islamiyet teklifi ve harp 17 Amidadan kuvvetin ulaşması ve miyafarkinin fethi , 18 Avdet 19 Halid ibni Velidin Amida kalesine girecek yerin keşfi 20 Amidin zaptı 21 Miyafarkindeki eski eserler :

Bir kilise harabesinden maada bütün eserler islamlara aittir. (1)

A — Şehrin cenup şarkında 10 dakika mesafede dört köşe bir minare eski (şimdi yeri belli olmayan) bir şehrin tam ortasında olduğu anlaşılan bu minarenin muhtelif yerinde kitabeler var. 609 hicri tarihi gösterir). *Sultan melikil-arap vel-acem ebül-şetih-eyyup bini mevlâna el-sultanül-melekil-adil*) kitabelerden bir parçadır,

B — Käsabanın ortasında şarktan garba mustatil şekilde tek kubbeli Büyük cami Selahaddin Eyyubiye isnad edilir. Halk Acem camii dermiş, Bir küfi kitabesinde 634 tarihi yazılı.

C — Büyük camii'nin bir kaç dakika şimalinde İstanbul usulü yapılmış Karabehlül camii'nin bir

(1) Türk Eserleridir.

kitabesinde (Mevlâna el-sultanül-melik-el-şeref el-alim el-adil el-müeyyed el-muzaffer el-mansur) yazılı.

D — Hoca hamid efendinin surdan çevrilmiş evinin şarka bakan divarındaki küfi kitabede 649 tarihi, bu levhanın üstünde ve ortasında arslan ve kaplan kabartmaları.

E — Kulfa kapının şimalindeki müdevver bedende resimlerden başka bir de kitabe.

F — Şarkta, yukarı burçta küfi kitabede sene 604.

G — Bu burçtan şimale dönüldükte bozuk kitabede sene 603.

H — Şimal surunda ortada yedi satırlık kitabe.

I — Kasabının garp surunda, sadık beyin evi divarında yedi satırlık nesih.. *Ebil-meali Muham-*

met bin mevlana el-sülân el-melik el-muzaffer.. Sene 654

J — Yine sadık beyin odası duvarında bozuk kitabede sene 604

K. Cenup surdaki yazılar bozulmuş .

L — Batman suyu köprüsü ve kitabesi , kitabe bozuk

Müellif kitabelerin unvanlara ait olan kısımlarını okumuş asıl isimlere ait olan taraflarını okuyamamış. Tarihler katilik ifade ediyor. Diğer kısımlarını yerinde ve iyice görüp tekrar okumak lazımdır.

Kitap bu kadardır. Mahiyetini güzelce göstermek için uzunca yazdım miyafarkin tarihini anlatması itibarile kafi değildir.

K. Baykal

DÜZELTME :

16 sayfanın ikinci sütununun beşinci satırında ebûlganem kelimesi yanlışlıkla ebûl-gamen suretinde çıkmıştır düzeltiriz.

İmtiyaz sahibi : Diyarbakır Halkevi
Umum Neşriyatı İdare eden
Avukat Ağâh Arman

Diyarbakır Basımevinde basılmıştır